

Közlemény a KB-titkárok prágai tanácskozásáról

Prágában július 11–12-én megtartották a szocialista országok kommunista és munkáspártjai központi bizottságai nemzetközi és ideológiai kérdésekkel foglalkozó titkárainak értekezését.

A tanácskozás résztvevői véleményét cseréltek a jelenlegi nemzetközi helyzet és az ideológiai munka időszzerű kérdéseiről. Megállapították, hogy az imperializmus, elsősorban az amerikai imperializmus agresszív köréi által folytatott konfrontációs, katonai fölényre törekvő, a népek függetlenségét és szuverenitását sértő, az expanzió és a diktátumon alapuló irányvonal következtében jelentősen megnőtt a békét fenyegető veszély. A fegyverkezési hajszák különösen veszélyes szakasza kezdődött azzal, hogy a NATO egyes országaiban megkezdtek közép-határtávolságú amerikai nukleáris rakéták telepítését. Ez arra kényszerítette a Szovjetuniót és a Varsói Szerződés más tagállamait, hogy több választintézkedést tegyenek.

Az imperializmus agresszív irányvonala mélysegesen nyugtalanítja a népeket, és kiváltja a háborúellenes mozgalmat, az emberiség jövőjéért felelősséget érző összes társadalmi erő és államférfi határozott ellenállását.

Az imperializmus agresszív köréinek hibájából kialakult feszült nemzetközi helyzetből kiutat mutat a szocialista országok által közösen kidolgozott reális békeprogram. E program olyan megállapodások megkötésére irányul, amelyek révén valóban csökkeneni lehet a katonai szembenállás szintjét, ki lehet zárni a nemzetközi kapcsolatokból az erő alkalmazását, és az erővel való fenyegetést, meg lehet akadályozni a nukleáris háborút. A szocialista országok — mint vezetőik általánosan hangoztatják — kérik a konstruktív párbeszédre a béke és a nemzetközi biztonság érdekében. Fontosnak tartják az ENSZ szerepének növelését az említett célok elérése végett.

A tanácskozás résztvevői megállapították: nagy jelentősége van annak, hogy meggyőzően ismertessék és megvalósítsák azokat a javaslatokat és kezdeményezéseket, amelyeket a Varsói Szerződés tagállamai prágai Politikai Nyilatkozata (1983. január 5.), a szocialista országok párt- és állami vezetői moszkvai találkozásáról kiadott Közös Nyilatkozat (1983. június 28.), a KGST tagállamai felső szintű gazdasági tanácskozásán elfogadott „A béke megőrzése és a nemzetközi gazdasági együttműködés” című nyilatkozat (1984. június 14.) és a szocialista közösség országainak más komoly, tárgyszerű dokumentumai tartalmaznak. Ezek az egyenlőség, az egyenlő biztonság alapján folytatandó, a fegyverzet korlátozására és csökkentésére vonatkozó tárgyalások felújítására és a nemzetközi politikai légkör javítására irányulnak.

A nukleáris háború veszélye ellen folytatott harc sikerének záloga a szocialista közösség országainak ereje és egysége, kommunista és munkáspártjaiknak a marxizmus-leninizmus, a szocialista internacionalizmus elvein alapuló összeforrottsága, amely magában foglalja a szolidaritást, a kölcsönös elvtársi segítséget, a teljes egyenjóltságot, az egymás belügyei-be való be nem avatkozást, és minden párt azon jogának tisztelgetését tartásait,

hogy önállóan határozza meg és hajtsa végre politikai irányvonalát.

A tanácskozás résztvevői sikrasszálltak az összes kommunista és munkáspárt szolidaritásának és együttműködésének erősítése mellett. Kifejezték készségüket arra, hogy aktív politikai párbeszédet és együttműködést folytassanak a szocialista és a szociáldemokrata pártokkal, a háború- és rakétaellenes mozgalom különböző társadalmi-politikai erőivel. Teszik ezt annak érdekében, hogy olyan utakat keressenek, amelyek a háború és a béke súlyos problémáinak konstruktív megoldásához, a fegyverkezési hajszák — elsősorban a nukleáris fegyverkezés — megfékezéséhez vezetnek.

A tanácskozáson hangsúlyozták, hogy az imperialista államokban a militarizmus fokozódását a szocialista országok ellen irányuló ideológiai felforgató tevékenység erősödése, rágalmozó kampányok kibontakoztatása, a belügyeikbe való durva beavatkozási kísérletek és különféle gazdasági szankciók alkalmazása kíséri.

A tanácskozáson hangsúlyozták annak szükségességét, hogy erőteljesebben kell népszerűsíteni a létező szocializmus előnyeit és eredményeit, amelyek a gyakorlatban biztosították a munkához, a tanuláshoz, az államügyekben való demokratikus részvételhez, a személyiség szabad fejlődéséhez való jogot.

A testvérpártok küldött-ségei kiemelték, hogy a KGST-tagországok felső szintű gazdasági értekezletén elfogadott határozatok új, kedvező távlatokat nyitnak ezen országok nemzetgazdasága és az egész szocialista közösség gyors fejlődése, valamint a szocialista világrendszer ereje és tekinthetősége növekedése előtt. A testvérpártok és testvéri államok vezetői által egyeztetett hosszú távú irányvonal alkotó célokat követ.

A tanácskozás résztvevői ismét megerősítették a szocialista államok szolidaritását az el nem kötelezett mozgalommal, a fejlődő országok népeivel, amelyek az imperializmus, a gyarmatosítás és a neokolonializmus ellen, a szabad és önálló fejlődéshez való jogért, az elmaradottság leküzdéséért és az új gazdasági világrend megteremtéséért harcolnak.

Nagy figyelmet fordítottak a hitleri fasizmus és a japán militarizmus felett aratott győzelem közelgő, negyvenedik évfordulójára. Az emberek új nemzedékeinek az egész világon tudniuk kell az igazságot a II. világháborúról, arról, hogy azt a hitleri fasizmus, a nemzetközi imperializmus legagresszívabb erői robbantották ki, valamint arról is, hogy a Szovjetunió döntő szerepet játszott a győzelem kivívásában, s mit tett a győzelemért a kommunista és munkásmozgalom, az összes többi antifasista és hazafias erő. Nem szabad megengedni a történelemhamisítóknak, hogy elhallgassák és meghamisítsák a II. világháború tanulságait. A legfontosabb tanulság az, hogy a háborús fenyegetés ellen az előtt kell harcolni, mielőtt megszólalnak a fegyverek, s ez még inkább így van, ha nukleáris fegyverekről van szó. A történelmi tanulságok megkövetelik a demokráciát, a haladást, a politikai realizmus összes erőinek akcióegységét.

A tanácskozás az elvtársi együttműködés, az egység és a harcosszolidaritás légkörében folyt le.

Csernyenko fogadta Cuellart

● Moszkva (MTI)
Konsztantyin Csernyenko, az SZKP KB főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa elnökségének elnöke pénteken délelőtt fogadta Javier Pérez de Cuellar ENSZ-főtitkárt, aki szerda óta tartózkodik Moszkvában a szovjet kormány meghívására hivatalos látogatáson.

Katonai megállapodás

● Washington (UPI)
Katonai megállapodást kötött az Egyesült Államok és a Német Szövetségi Köztársaság a nyugatnémet hadsereg légvédelmi erejének növeléséről. Az egyezményt Caspar Weinberger amerikai és Manfred Wörner nyugatnémet hadügyminiszter csütörtök este írta alá Washingtonban.

A megállapodás értelmében Bonn nyolcszáz darab Patriot légvédelmi rakétát és 14 rakétaindítót vásárol az Egyesült Államoktól, összesen 870 millió dollár értékben. Ezen kívül maga az amerikai hadsereg is vásárol a nyugatnémet légierőnek 26 további ilyen rakétát. Ezeket szintén az NSZK-ban fogják hadrendbe állítani.

Ez a megállapodás egy 2,5 milliárd dolláros ügylet része. Ennek keretében az NSZK a többi között 95 francia-nyugatnémet gyártmányú Roland rakétát fog vásárolni. E fegyverek többségét az NSZK-ban létesített amerikai katonai támaszpontok védelmére kívánják szolgálatba állítani.

Földes László köszöntése

● Budapest (MTI)
Földes Lászlót, a Hungexpo nyugalmazott vezérigazgatóját, a munkásmozgalom régi harcosát 70. születésnapja alkalmából az MSZMP X. kerületi bizottságán Zarnóczy József első titkár köszöntötte. Ez alkalommal a magyar-szovjet barátság erősítése terén végzett több évtizedes munkásságáért az MSZBT aranykoszorús jelvényével tüntették ki. A kitüntetést Bíró Gyula, az MSZBT főtitkára adta át.

Fesztivál előtt

Visszatérő, de mindig új esemény megvénk és városunk életében a szeptemberi nyári ünnepségsorozat. Egyfajta csomópontja és éves programiainak, különösen a kulturális és a sportéletben, de a gazdaság a tudomány különböző területein is. Tíz- és százazek látogattak az évek során a fesztivál, közülük igen sokan — örvendetesen — rendszeresen visszatérnek hozzánk. Rajtuk, szegediekén is múlik, hogy a jó szívet visszatérők száma mind több legyen, hiszen ez azt jelenti, hogy tartalmasság, értékesnek tartják programjainkat.

A fesztiválról rendszeresen beszámol a sajtó, a hírközlés, és értékes kiadványok adnak képet az eseményekről. Nem haszontalan talán a rendezvények rövidesen meginduló sorozata előtt visszagondolni az indulásra, az újraindulásra, a mai és a holnapi munkánkhoz erő adó tanulságokra. Elsősorban nem az események, hanem a tapasztalatok összegezése látszik célszerűnek, hiszen az eseményeket, vagy azok egy részét, ki-ki átélte vagy tapasztalta, és hordozza emlékezetében.

Ismeretes, hogy a Szegedi Szabadtéri Játékok több mint fél évszázaddal ezelőtt indult útiútra. Milvenek voltak akkor a körülmények? Súlyos volt a nemzetközi helyzet, a világgazdasági válság, a fasizmus hatalomra jutása Németországban jellemezte a nemzetközi viszonyokat. A Horthy-fasizmusnak a gazdasági, kulturális

Kubai lapok Szegeden

A Bajcsy-Zsilinszky utcában, egy cipőbolt kirakata és búzucikkéket áruló butik között szerénykedik a Lapkiadó Vállalat Idegennyelvű Lapok Olvasó Szolgálat. A boltot üzemeltető házaspár udvarias, készségesen közli, megjelent a Prisma legújabb száma.

A nemzetközi terjesztésre szánt folyóiratot a Prensá Latina kubai hírgyűnétség adja ki, de Prágában nyomtatják. Angol, spanyol és portugál kiadása van. Magyarországon 15 forint az ára, és csak az angol kiadása kapható. Ausztráliától Zimbabwéig 32 országban terjesztik. A 68 oldalas, kis alakú, külsejével legalább a Time-ra vagy a Spiegelre emlékeztető formátum felhasználja mindazt a lapszerkesztői tapasztalatot, amivel a nemzetközi sajtó él. Tartalmában viszont jellegzetesen kubai. Hazai, latin-amerikai hírekkel és a világpolitikával foglalkozik.

Kuba történelme során a legnagyobb figyelmet az Egyesült Államokra fordította. A hatalmas északi szomszéd politikájáról ad összeállítást a Veszélyes ösvény című írás. Felsorolja 1890-től 1933-ig Eszak intervencióit, hangsúlyozza azt, hogy a kis országok függetlensége mennyire illúzió volt a nagy szomszéd árnyékában. Latin-Amerikából Venezuelát, a Karib-térséget, Trinidadot, Granadát veszi szemügyre. Állásfoglalása nyílt őszinte, nem kertel az igazság kimondásával! Hogy pontosan mit ír? Lapoza fel az 5–9. oldalt, megtudja a kedves olvasó! A világpolitikából jó érzékkel a háborús göcök emeli ki. Most a Perzsa (arab) öböl van soron. A két vetelkedő olajhatalom konfliktusából csak az amerikaiak húzhatnak hasznot — ez a lap véleménye. Bruno Kreisky, Felipe Gonzalez, Willy Brandt fényképei illusztrálják a szocialista internacionáléről szóló beszámolót. Kisebb terjedelmű, de érdekes riportok vannak Jugoszláviáról, Indiáról, Kínáról. A szovjet űrhajósokkal foglalkozó hasábk után nemzetközi sajtószemle következik. A szovjet Tiempos Nuevos (ez a Novoje Vremja spanyol kiadása), a chilei Analisis és a francia Afrique-Asiét nézi át a szemleiről.

A Kársz utca és a Somogyi utca sarkán árulják a többi kubai lapot.

1953-ban Mexikó egyik rejtett öblében szakállas kubaiak fegyvereket raktak be egy meglehetősen régi, hogy úgy mondjam, „tengervisel” motoros hajóra, hogy Kubába induljanak a Batista elleni harcra. A barbudók azóta bevonultak a történelembe nevezetes hajójuk nevével most a legnagyobb kubai újság viseli. A Granma a KKP KB lapja.

Magyarországon, illetve Szegeden a „heti összefoglalóját” is árulják, ezt jelenti a lap fejlécén díszelő Resumen semanal. Ez a lap típus itt ismeretlen, leginkább a nagy napilapok vasárnapi mellékletére emlékeztet. A „Nagy mama” (ezt jelenti a Granma) 12 lepdőnyi oldalon jelenik meg. Kubában 10 centavóért veszik (kb. 1,50 forint), itt 5 forint az ára. Nálunk csak a portugálul megjelenő példányai nem kaphatók, az angol, a francia, a spanyol igen. A „cikkek és kommentárok” állandó rovatában Francisco Morazán elemzi a közép-amerikai helyzetet, a következő oldalon Machado Venturát a KKP KB titkárát látjuk, Erich Honecker társaságában. Régészeti cikk a „Kuba 5000 éve”, ezt követi az el nem kötelezett országok életéből vett rövid híresokor, majd „600 nap alatt a Föld körül” című írásban két angol hajós kalandjait ismerhetjük meg. Két tartalmas oldal a kulturális rovat. Nyilatkozik benne a venezuelai Nemzeti Múzeum igazgatója. Több mint 50 000 látogatója volt a Biennálnak Kubában — tudósít a Granma. Nagy cikkben számol be a Velencében megrendezett „Kuba művésze a világban” elnevezésű kiállításról. Egy oldal a kubai lapszemle, ezúttal a Conjunto (együtt, együttes) művészeti írásait és a Pioneerót, az úttörők lapját lapozgatja: színes képek egy úttörőtábor életéből. Sport-összeállítás követi a kultúrát: futás, magasugrás, a férfikosarasok elsőolimpiája. Az utolsó előtti két oldal ismét a nemzetközi politikáé. Nicaragua mellett Manuel Maruanda írását hozzák Feljegyzések egy legendás partizánról címmel.

Ha már a politikánál tartunk, lapozzuk fel a Cuba Internacional legújabb számát. Spanyolul jelenik meg, minden hónapban 98 oldal, 5 forintért. Rendkívül egyénien szerkesztett lap; a 16. oldalon kezdődik a tartalomjegyzék, addig az előző hónap politikai, művészeti, kulturális híreit közli, de a tudomány eredményei vagy a gazdasági hírek éppúgy helyet kapnak benne. Legújabb száma a cukornádat arató parasztek életét mutatja be. A szövetkezekről is pontos számadatokat közöl: a legtöbb a cukornád termesztésére alakult legkevésbé a citrusfélék nevelésére.

Befejezésül csak annyit: érdemes kézbe venni ezeket a változatos témájú lapokat.

A nőlvások kedvéért jelenik meg a Muchacha (A lány) és a Mujeres (Asszonyok). Mindkettő havonta hagyja el a nyomdát, 68 oldalon. Csak a papírjuk gyengébb minőségű a többi lapénál, tartalmuk változatos. Leginkább a Nők Lapja Magazinra emlékeztetnek. Mi lehet legtöbb fiatal lányok számára készült lapban? Természetesen a divat. Ez a címe az egyik 24 oldalas résznek: szabásminta, kozmetika van benne, de válaszol arra az izgalmas kérdésre is, hogyan legyünk csinosak és vonzóak? Van egy része a lapnak, amely elkelne a magyar sajtóban is: „Beszéljünk ösztön!”.

Az alapos, rajzos felvilágosító iromány a szerelemről, pontosabban a szerelem fiziológiájáról, férfi és nő testének különbözőségeiről, működéséről, titkairól szól. Néhány téma a Mujeresből. A „Randevú a jövőben” a női tengerészetről szól. „A libanoni nők a végsőkig harcolnak” pedig a közel-keleti ország legtöbbet szenvedett rétegét hozza emberközelbe. Marlene Dietrich híres főszerepeiben mosolyog a következő oldalakon: „A mitosz él” — hangzik a sokatmondó cím.

Bár nem vagyok különbözőben sportrajongó, érdeklődéssel böngészem az El Deportét (A sport). Kisebb alakú az előzőeknél, mindössze 52 oldal. A Képes Sportra emlékeztet, de színvonalasabb és olcsóbb annál, 4 forint az ára. A spanyolul nem tudót angol és francia összefoglaló igazítja el.

Befejezésül csak annyit: érdemes kézbe venni ezeket a változatos témájú lapokat.

Rozsnyai Jenő

elmaradottság, a munkanélküliek tömege, a haladó eszmék üldözése volt sajátia ekkor is. Mégis voltak, akik nem magvarázták télnességüket a körülményekkel, hanem vállalták a kultúra értékeinek közvetítését a tömegek ismereteinek gazdagítását, a közgondolkodás formálását. A Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma — amely a munkásmozgalommal kapcsolatot tartó baloldali fiatal értelmiségiek fóruma volt — kezdeményezte a Játékokat, és megvalósításának is csilóhója volt. Salzburg példájára is építve, de a hazai és az egyetemes kultúra sajtós arcúlatát vállalva kezdődtek a Játékok. Eszmei irányítói eredményesen izvekeztek megővni a nacionalista kultúrpolitika hatásától, és a művészet haladó értékeinek ápolását továbbadását tudták a középontba állítani. Ma már a művelődéstörténethez tartozik az első évek megannyi tapasztalata, eredménye és gondja. Az indulás azt mindenképpen dokumentálja, hogy az előremutató törekvések nehéz időkben is megvívókerestethetők. Jó példa volt az előadások sikere a munkásság és az értelmiség kapcsolatának erősítésére is, hiszen az öntevékeny kulturális mozgalom ötvöződött a hivatásos művészek munkájával, és maradó értékeket hozott létre.

1940-ben kényszerű szünet kezdődött, hiszen a második világháború fegyverroportása elhallgattatta a művészeket. A Dóm téren is. Amikor immár négy évtizede tájévezésünk fel szabadult, a szegedi dolgozók az értelmiség haladó erőt ismét felkarolták a művészeteket. A Magyar Kommunista Párt értelmiségi csoportjának

kezdeményezésére az Ideiglenes Kormány Szeged városi színházát Nemzeti Színház rangjára emelte. Felmerült a Szegedi Szabadtéri Játékok újraindítása is, amely azonban — az első években anvagi gondok miatt, majd később ismert politikai ellentmondások következtében — elmaradt.

A Magyar Szocialista Munkáspárt 1958-as Művelődéspolitikai Irányelvei megkülönböztetett hangsúllyal szolt a vidéki kulturális központok fejlesztéséről. Immár tények bizonyítják, hogy akkor itt helyesen ismerték fel, hogy megérett az idő a Szegedi Szabadtéri Játékok — illetve immár a fesztivál — újraindítására a szocialista művelődéspolitika izmosodó alapjain. Nem sokkal az irányelvek megjelenése után megkezdődtek az előkészületek. 1959-ben újra indult a Játékok, és folvamatosan fesztivállá gazdagodtak az események.

Kialakult a Szegedi Szabadtéri Játékok programjának műsorkoncepciója, amely azóta is időt állónak bizonyult. Ennek legvében a programra a népszínházi jelleg a meghatározó. Eszerint helvet kap a műsorokban a magyar és az egyetemes prózairodalom számos értéke, a komoly- és a könnyűzene, a néptánc és a balett.

A hazai kulturális értékek ápolása mellett külön figyelmet fordult az orosz és a szoviet kultúra értékeinek továbbadására. Azóta mindig voltak és vannak, akik vitatják az alaponképciót, köztük kritikások, szakemberek. Azt gondoljuk, helyes, ha a Játékok programját új elemekkel is gazdagítjuk de csak az alaponképció kiteljesedése jegyében. Hiszen egy-